

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ФАСИЛІТАТОРА У ВІРТУАЛЬНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

В.В. Лобода (Львів, Україна)

Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій в останні десятиліття спровокував поширення новітніх навчальних технологій, які використовують Інтернет як середовище для комунікацій та навчання. Прикметою часу є відкритість, доступність та гнучкість навчання та спілкування у віртуальних середовищах. Система віртуального навчального середовища проектується з урахуванням досягнень педагогіки, психології та лінгвістики, де акцент робиться на нові підходи до управління знаннями та на взаємодію між студентами та викладачем(ами) через співпрацю. Дистанційне (електронне) навчання має цілу низку особливостей, що, у свою чергу, вимагає від викладачів засвоєння та розвитку нових навичок: окрім необхідних технічних знань для роботи у віртуальному навчальному середовищі, викладачеві потрібно знати, як забезпечити ефективний зворотний зв'язок, зміцнити навчальну спільноту та ефективно спілкуватися, щоб стимулювати студентів до спільної побудови знань. Для цього потрібні навички фасилітації, а саме: привернення уваги аудиторії, налаштування позитивного і комфортного тону спілкування у віртуальному середовищі, чітке та точне представлення фактичної інформації, здатність допомогти кожному учаснику бути залученим до спільної навчальної діяльності, дати можливість кожному «бути почутим», підтримувати інакомислення, сприяти обміну та обробці інформації всередині групи, за потреби – спрямовувати і підтримувати учасника у побудові індивідуальної навчальної траєкторії.

На відміну від тьютора, який веде групу згідно покрокової послідовності подій в он-лайн курсі, фасилітатор підтримує те, як природним чином розгортається робота групи, іншими словами – підтримує процес самоорганізації групи, в першу чергу, створює і підтримує у групі комфортний психологічний клімат, сприятливий для навчання і комунікації. За Карлом Роджерсом (Rogers, 1983), основними умовами створення

мотивуючої для розвитку атмосфери є позитивне ставлення, емпатія, конгруентність (аутентичність), а також утримування від інтерпретацій та підказок. Ці елементи є ключовими і для успішної он-лайн фасилітації: коли кожному учаснику групи забезпечується шаноблива увага та емпатія, група в цілому здатна виявити свій власний творчий потенціал та шукати відповіді для вирішення проблем, з якими вона стикається.

Мистецтво фасилітатора полягає також у вмінні формулювати запитання, що провокують до пошуку відповіді. Так, потужне, добре сформульоване запитання є надійним інструментом фасилітації. Фасилітатор має ставити запитання, якими можна повернути увагу до певних аспектів, які передбачають декілька правильних відповідей, якими заохочуєте до творчого процесу, вибору пріоритетів та генерування ідей. Також важливими факторами успішної фасилітації є спостереження і узагальнення, формулювання нейтральних оцінок та пропозицій, вирішення конфліктів і надихання успіхом та ентузіазмом.

Отже, про ефективність фасилітації у віртуальному навчально середовищі свідчить демонстрація студентами знань та розуміння основних понять (на он-лайн форумах, де учасники обговорюють ключові поняття, вчаться один в одного, обмінюються ідеями); створення спільноти, що дозволяє студентам стати частиною навчального співтовариства; рефлексія, що спонукає студентів надавати чесні і відверті відповіді; знаходження консенсусу; критичне мислення та студентське лідерство.

Лобода Вікторія Віталіївна, кандидат педагогічних наук, в.о. завідувача кафедри корекційної педагогіки та інклюзії факультету педагогічної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка

PECULIARITIES OF FACILITATOR'S WORK IN A VIRTUAL LEARNING ENVIRONMENT

V.V. Loboda (Lviv, Ukraine)

The rapid development of information and communication technologies in the past decades has brought about the spread of new educational technologies where the Internet is used as a medium for communication and learning. Its distinguishing feature is openness, accessibility and flexibility of learning and communication in virtual environments. The system of a virtual learning environment is designed taking into account the achievements of pedagogy, psychology and linguistics, where the focus is made on new approaches to knowledge management and interaction between students and teacher(s) through their cooperation. Distance learning (eLearning) has a number of features that, in turn, requires teachers to master new skills: in addition to the necessary technical knowledge in order to work in a virtual learning environment, teachers need to know how to provide effective feedback in order to strengthen the eLearning community and to communicate effectively in order to encourage students to construct and share knowledge. This requires facilitation skills, namely drawing attention of the audience, setting a positive and comfortable tone of communication in a virtual environment, making clear and accurate presentation of factual information, having the ability to help each participant to be involved in joint learning activities and to give everyone the opportunity "to be heard", supporting nonconformity, facilitating the exchange and processing of information within the group, and when necessary - leading and supporting a participant in building his/her own learning trajectory.

Unlike a tutor, who leads the group in accordance with the incremental sequence of events in an online course (e-course), a facilitator supports the group work the way it naturally unfolds, in other words, he/she supports the process of self-organization of the group, first of all, by creating and maintaining comfortable psychological climate in the group, which promotes learning and communication processes. According to Carl R. Rogers (Rogers, 1983), the basic conditions for the formation of a motivating atmosphere is a positive regard, empathic understanding,

congruence (genuineness), as well as refraining from interpretations or prompting. These elements are the key to successful online facilitation, where each participant feels respectful attention and empathy, the group as a whole is able to reveal its own creative potential and to find answers to the challenges it faces.

The art of facilitation includes also the ability to formulate questions that encourage learners to seek answers. Thus, a powerful and well-formulated question is an effective tool of facilitation. Facilitators should ask questions, which draw learners' attention to specific issues, involve multiple correct answers, encourage the creative process, the choice of priorities and ideas generation. And last but not least, factors for the successful facilitation include observation and generalization, formulation of neutral evaluations and proposals, conflict resolution and inspiration through success and enthusiasm.

Thus, the effectiveness of facilitation in the virtual learning environment is indicated by learners' demonstration of their knowledge and understanding of the basic concepts (in online forums where the participants discuss key concepts, learn from each other and share ideas); creation of an educational community; reflection that encourages students to give honest and frank answers; finding consensus; critical thinking and student leadership.

Loboda Viktoriya, Ph.D. (Candidate of Pedagogical Sciences), Acting Head of Chair of Special Education and Inclusion, Department of Pedagogical Education, Ivan Franko National University of Lviv